Maandag 13 November 1944. DAGBLAD 61ste Jaargang No. 4358

AMIGOE DI CURAÇAO

KOOPT STEEDS BIJ Meubel Etalage | Dit dagblad verschijnt dagelijks, behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2,50 gld.; Bovenwinden 3 gld.; Suriname en het buitenland 3,50 gld.. | Hoofdredacteur: Dr. Joh. Hartog Redactie-adres Consciëntiesteeg 27, telef. 1858; Postbus 80, Willemstad. | Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, Consciëntiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad, N.W.I. Voor Aruba: J. E. Croes, Postbus 14, Oranjestad; tel. 38. | Kantoorbenodigdheden GENERAL OFFICE SUPPLY

Churchill maant de Fransen tot eenheid.

„Leven of sterven" proclameert Hitler.

Metz' omsingeling welhaast voltooid.

CHURCHILL SPREEKT IN PARIJS.

door

JOSEPH DYNAN.

Churchill zeide tot een juichend gehoor in het Hotel de Ville te Parijs, dat Groot Britannië zo spoedig mogelijk een machtig en goed uitgerust Frans leger wenst te zien om te helpen de stabiliteit in Europa te vestigen. Ook hoopte hij, dat de Fransen de binnenlandse solidariteit en stabiliteit zullen bewaren onder de regering van De Gaulle.

Sprekende in het Frans bij een ontvangst te zijner ere door de Bevrijdingscomité's van Parijs en het Seine-Departement, zeide de Premier, dat de nazie-vijand ontmoedigd is en onder de onophoudelijke Geallieerde bestoking binnen zes maanden zou kunnen worden verslagen. „Wij willen de oorlog niet slechts verlengen om uw leger de gelegenheden te geven, die het verlangt, doch wij hopen, dat zoveel mogelijk van het Franse leger zal kunnen deelnemen aan de laatste gevechten."

„Eenheid! Eenheid!" was Churchills laatste raad aan de Fransen. Hij zeide hierbij, dat Frankrijk niets kan toestaan, dat het nationale leven in opschudding kan brengen en het ogenblik, dat de gehele macht van het land moet worden ingezet voor het herstel van de na-oorlogse wereld. „Gelukkig hebt gij op het ogenblik als uw leider een ontegenzeggelijk bekwaam man". Hieraan voegde Churchill met een glimlach toe, dat hij van tijd tot tijd „enkele geschillen" met hem had, „doch helpt hem opdat Frankrijk vereend en ondeelbaar blijve".

De Premier zeide, dat de Fransen zich niet alleen moeten verenigen om Duitsland te helpen ons te beschermen tegen de Duitse agressie".

Churchill herinnerde aan zijn oproep van vier jaren geleden aan de Fransen en verklaarde: „Ik was er altijd zeker van, dat Frankrijk zijn plaats zou hernemen onder de volken der wereld en zijn invloed oefenen op de economische, sociale en politieke ontwikkelingen".

Churchill, die juist de gehele morgen besprekingen had gevoerd met De Gaulle en de leiders van het Quai d'Orsai, zeide dat hij nooit het geloof verloren had in het Franse leger als een noodzakelijkheid om de stabiliteit in Europa te bewaren.

Het gehele Bevrijdingscomité was in uniform en wachtte Churchill en gezelschap af in de ontvangkamer, terwijl buiten talloze politiemannen de menigte in bedwang moesten houden.

Mevrouw Churchill, Mevrouw Eden en Kapitein Mary Churchill liepen voor den Premier uit, die gekleed was in de uniform van het leger.

Bij het binnenkomen werden de volksliederen gespeeld, waarna Churchill naar de ereplaats geleid werd temidden der stadsautoriteiten. Met hem waren Eden, de Franse Minister van Buitenlandse Zaken Georges Bidault, Ambassadeur René Massigli en de Minister van Binnenlandse Zaken Adrien Tixier.

Andre Tollet, Voorzitter van het Bevrijdingscomité van Parijs, bood Churchill een Duitse swastika-vlag aan, welke door de Franse binnenlandse strijdkrachten veroverd werd in het hoofdkwartier van de politie bij de opstand in Augustus (Parijs, (AP) 12.11).

OPLEIDING VAN DUITSE POLITIEMANNEN.

Naar bekend gemaakt is worden 90 Duitsers, die niet tot de nazie-partij behoren, binnen Duitsland opgeleid in de democratische levenswijze om te dienen als politiemannen onder de Geallieerde militaire regering. Gezaghebbende personen zeiden, dat deze Duitsers slechts de kern vormen van een grote Duitse politiemacht, welke zal worden opgeleid. Zij leren Engels alsook de wetten en proclamaties waaronder Duitsland na de oorlog zal worden bestuurd. Een belangrijk onderdeel van hun studiën is gewijd aan de democratische beginselen, waarbij allen gelijk zijn voor de wet en de ambtenaren het publiek moeten dienen in plaats van het te regeren. De Duitse politie zal een blauw uniform dragen met rode strepen langs de broekspijpen (Londen, (AP) 13.11).

DUITSERS MOETEN VECHTEN TOT DE DOOD.

door

RICHARD KASISCHKE.

Duitslands millioenen werden door hun nazi-meesters opgeroepen om te vechten tot de dood voor het vaderland en Hitler — een Führer die reeds vier maanden niet tot hen gesproken heeft in hun grootste crisis.

Tijdens — wat de Berlijnse radio noemde — een „dag van nationale opstand" vierden de nazies de jaardag van Hitlers 'putsch' in de Bierhal in 1923 en namen zij formeel de eed af van millioenen mannen en jongens die zich lieten inlijven bij de 'Volkssturm", het Volksleger dat het vaderland moet redden. Op deze voor de nazies zo belangrijke dag werd rechtstreeks geen woord van Hitler gehoord. Een proclamatie waarin een strijd tot de dood geëist werd, werd namens hem uitgegeven. Deze proclamatie werd niet door Hitler voorgelezen — die volgens geruchten ziek, gek of dood zou zijn — doch door Himmler, die de laatste tijd op de voorgrond is getreden als Duitslands sterke man.

Zowel de proclamatie van Hitler als een redevoering welke persoonlijk door Goebbels gehouden werd tot de 'Volkssturm', zochten Duitsland te verplichten tot een nationale zelfmoord. Men scheen het fanatisme tot een hoogtepunt te willen voeren op voorbeeld van de Japanse harakiri methode in een verdediging op leven of dood „van ons geliefd Reich bij elke woning, elke straathoek en elke struik".

Alle gedachten aan een compromis of capitulatie werden verworpen. De proclamatie van Hitler dreigde tevens allen te zullen uitroeien, „die het zwaard opheffen of een bom werpen tegen Duitsland".

Als reden waarom Hitler niet persoonlijk de proclamatie kon voorlezen, werd opgegeven, dat hij het te druk had in het hoofdkwartier en „onophoudelijk werkte om een ommekeer ten gunste van Duitsland teweeg te brengen". „En behalve dat acht ik het niet mijn taak om redevoeringen te houden", zeide Hitlers proclamatie (Londen, (AP) 12.11).

GEALLIEERD COMMUNIQUÉ.

„De Geallieerde strijdkrachten vervolgen de opmars in het gebied van Nancy en Metz met aanvallen ten Oosten van Pont à Meussen. Pantser- en infanterie-eenheden bereikten de dorpen Conthil en Liedresingen op ongeveer 11 kilometer ten Noorden van Deuze. Andere eenheden bereikten Chateau Brehain ten Noorden van Chateau Salins. Gepantserde elementen staken de rivier de Nied over en bevinden zich thans in Herny op 5 kilometer van Han sur Nied. In het gebied van Königsmacher herstelde ons voetvolk de linie na een tegenaanval en het nieuwe bruggenhoofd over de Moezel ten Zuiden van Thionvile werd versterkt.

Verder ten Zuiden werden geringe vorderingen geboekt ten Westen van Bruyères. De dorpen Labolle, Les Moitrassen en La Chapelle werden genomen. Het slechte weer beperkte Zondag onze luchtverrichtingen." (Londe, (AP) 13.11).

De Geallieerden hebben de Duitsers reeds geheel teruggedreven over de Maas en het Hollands Diep. Er vinden thans artilleriedueIs over het water plaats. Walcheren is practisch geheel in Geallieerde handen.

DE STRIJD OP LEYTE.

C. Yates McDaniel seint uit MacArthurs Hoofdkwartier:

Een berg, welke uitzicht biedt op het bloedige slagveld in de corridor naar Ornoc bevindt zich in Noordamerikaanse handen terwijl de vastberaden Noordamerikanen ongeveer 45.000 Japanners terugdringen, die zich bitter verdedigen.

Ormoc zelf werd bestookt met 62 ton bommen.

Uit het Noorden rukken infanterie-eenheden van de 24e divisie op naar de laatste vijandelijke aanvoerhaven waarbij zij 5 kilometer vooruitkwamen op een punt en de strategische berg Catabaran op Zondag veroverden.

MacArthur meldde, dat langs de hoofdweg van de Carigarabaai naar Ormoc de hoofdcolonne van de 24e divisie goed voortgang maakte tegen een hevig verzet met krachtige steun van tanks en vliegtuigen.

De versterkte troepen van Generaal Temoyuki Yamasjita bleven pogingen doen om de Noordamerikaanse druk te breken, doch een zegsman in het hoofdkwartier zeide, dat de Noordamerikanen zowel het initiatief als het numeriek overwicht behielden. Er zouden geen vijandlijke versterkingen meer zijn geland te Ormoc waar de Japanners Zaterdag 6 torpedojagers, 4 transportschepen en 13 vliegtuigen verloren alsmede ongeveer 8000 manschappen bij een aanval door Noordamerikaanse vliegtuigen die het gehele convooi in de grond boorden.

Ten Zuid-Oosten van waar de 24e divisie aanvalt, stuiten de troepen van de 1e divisie ruiterij op een toenemende weerstand bij de berg Pinasaddle. Tanks en mortiervuur hielpen de vijandelijke troepen uitroeien aan weerszijden van de keten. (MacArthurs Hoofdkwartier, (AP) 13.11).

AKENS CATHEDRAAL BESCHADIGD, NIET VERNIELD.

De cathedraal van Aken is op wonderbaarlijke wijze aan vernieling ontkomen, volgens een bericht in de Londense „Daily Telegraph", hoewel er overal rondom puinhopen liggen. Het bericht zegt echter, dat de middeleeuwse kloostergangen onherstelbaar zijn beschadigd. Er is een gat in het dak en het hoofdaltaar is vernield, doch de schade aan het gebouw zelf is niet ernstig (Londen, ncwc)

WANG TSJING WEI OVERLEDEN.

Domei deelde mede, dat Wang Tsjing Wei, Premier van de Chinese marionettenregering van Nanking, is overleden. De datum van zijn overlijden werd niet genoemd door de radio. Tevoren hadden Japanse berichten gezegd, dat Wang in December geopereerd werd door Japanse dokters in China om de kogel te verwijderen, welke ettelijke jaren geleden op hem afgevuurd werd bij een moordaanslag (San Francisco, (AP) 12.11).

WIJLEN WANG TSJING WEI
De kogel zat te diep.

NIEUWS VAN OVERAL.

— **De Verenigde Staten,** Groot Britannië en Rusland hebben de Franse regering van De Gaulle uitgenodigd om lid te worden van de Europese Adviescommissie. Dit is de belangrijkste stap, welke tot nu toe genomen is om Frankrijk te herstellen als grote mogendheid.

— **Domei** deelde mede, dat een „onbekend aantal" vijandelijke (Geallieerde oorlogsschepen Iwo Jima in de Vulkaaneilanden Zaterdagavond beschoten heeft nadat overdag een aanval was gedaan door ongeveer 20 Liberator bommenwerpers. De aangerichte schade zou zeer gering zijn.

— **Een Japanse** torpedojager en een klein vrachtschip werden in de Zuidchinese Zee in de grond geboord in de nacht van 10 November door Noordamerikaanse Liberator bommenwerpers.

— **Het Duitse** communiqué van Zondag maakt melding van „voortdurende vijandelijke bewegingen" in de gebieden rondom Nijmegen en Helmond in Nederland.

Ook geeft het Duitse communique hevige Geallieerde luchtaanvallen toe. Overigens is er niets te melden van het front in Nederland.

Het nieuws van vandaag.

Winston Churchill heeft gisteren in het Hotel de Ville te Parijs de Fransen gemaand tot eenheid als een noodzakelijk vereiste voor de stabiliteit in Europa. De Eerste Minister van Groot Britannië, die met groot enthousiasme werd toegejuicht, sprak in het Frans de hoop uit, dat het Franse leger weer machtig zal worden, niet alleen om Duitsland te helpen verslaan, doch ook om in de toekomst een Duitse agressie te helpen voorkomen. Churchill betwijfelde echter of het Franse leger nog de kans zou krijgen de Duitsers te bestrijden zoals het wil, aangezien Duitsland mogelijk binnen de volgende zes maanden verslagen zal zijn.

Hoe hopeloos Duitsland er op het ogenblik voor staat, niettegenstaande de geringe veranderingen in de gevechtsfronten, blijkt uit de oproep, welke de nazie-leiders gisteren tot het volk gericht hebben. Goebbels sprak tot recruten van de 'Volkssturn' en beweerde, dat talloze eenheden van dit nieuwe leger spoedig naar het front gezonden zullen worden. „Wij zullen nooit capituleren of een compromis sluiten", zeide Goebbels.

Hitler gaf een proclamatie uit, waarin hij zeide, dat het gaat om leven of dood — een andere uitweg is er niet. De Führer liet zijn proclamatie echter door Himmler voorlezen, aangezien hij het te druk had in zijn hoofdkwartier. Hoe hij toch tijd vond om de proclamatie te schrijven, werd niet gezegd.

De Geallieerde aanval in Oost-Frankrijk ontwikkelt zich intussen gestadig en de omsingeling van Metz is welhaast voltooid. Onbevestigde berichten zeggen, dat lange Duitse colonnes zich uit de vestingstad terugtrekken. Aan de rest van het front in West-Europa was de toestand vrijwel stabiel, doch de Geallieerde luchtmacht is nog druk in de weer. Vooral de olie-raffinaderijen in Duitsland moeten het ontgelden.

In Italië kwam het achtste leger nog een weinig vooruit bij Forli, doch Generaal Alexander liet duidelijk blijken, dat de winter verrichtingen op grote schaal belet. Hij ried den vaderlanders in Noord-Italië aan zich voorlopig rustiger te houden.

De Russen zitten nog in de buitenwijken van Boedapest, hoewel een onbevestigd bericht zeide, dat zij de Donau nabij de Hongaarse hoofdstad zouden zijn overgestoken.

In het Verre Oosten werd door de Noordamerikanen vordering gemaakt op Leyte en de Japanners lijden steeds meer verliezen in hun pogingen om versterkingen aan te voeren.

Curaçaose Begroting 1944.

Een nabeschouwing.

Er komt belangstelling voor de Staten bij het publiek. En dat is een gezond teken. Het bewijst, dat ons volk meer werkelijke interesse gaat tonen in degenen, die onze belangen bij de Overheid voorstaan. Het is ook verdiend, want steeds krachtiger gaan de Staten van Curaçao ten aanzien van nationale en Curaçaose vraagstukken leidend optreden. In een tijd, dat het moederland bezet is doet zulks goed aan, vooral wanneer de sfeer der besprekingen van tijd tot tijd boven het zuiver plaatselijke uitrijzend, de positie van ons Koninkrijk in het wereldgeheel naar voren schuift. Weliswaar geschiedt dit nog huiverend, maar een uitroep van Plantz tegen de aanmatiging van McKellar was wat dit betreft een der grote momenten, ofschoon wat laat gekomen, die de Staten kenmerkt. Voor het eerst heeft een der leden van de Raad van Bestuur, Carel N. Winkel, de gehele Begroting bijgewoond. Vroeger hebben wij al eens gewezen op het gebrek aan belangstelling van de heren van dit hoge college, dat den Gouverneur van Advies moet dienen en die dus in de allereerste plaats op de hoogte moeten zijn van wat er in onze volksvertegenwoordiging besproken wordt. Zo nu en dan ziet men eens een hunner, maar wij kunnen slechts hopen, dat de andere leden van de Raad dit voorbeeld zullen volgen.

Op de openbare tribune woonden meer mensen dan anders de vergaderingen bij. Vooral Curaçaoënaars, want het blijft jammer, dat de Europese Nederlanders zulk een geringe belangstelling aan de dag leggen voor de Curaçaose politiek. Deze verwijdering moest toch worden overbrugd. Er blijven natuurlijk altijd 'macamba's' voor wie Curaçao een tijdelijk toevluchtsoord is. Dat hun belangstelling gering is, is enigszins te begrijpen, maar er zijn velen voor wie Curaçao een tweede vaderland is geworden, die het Curaçaose volk en de samenleving en haar vraagstukken hebben leren kennen en liefhebben. Het blijft onbegrijpelijk dat zulken juist in de landzaal waar aan deze vraagstukken wordt gewerkt, afwezig zijn. Misschien dat een instrument, dat de sprekers in het openbare gedeelte beter verstaanbaar zou maken, zou medehelpen. Zelfs op de perstribune kan men soms een rede moeilijk volgen, hoewel de voorzieningen aan de Pers bewezen niets te wensen overlaten. Doch zoals wij zeiden: de belangstelling groeit en dat is een teken van gezondheid.

Hoewel sommige vergaderingen verleden week — er zijn vier avondvergaderingen tot het middernachtelijk uur of erover gehouden — min of meer routinevergaderingen waren, kan men toch niet zeggen, dat deze begroting geen stof heeft doen opwaaien.

In de allereerste plaats was daar het feit, dat reeds tien maanden van het jaar verstreken zijn. Hoe is het gouvernement al die tijd aan geld gekomen, vroeg Plantz, met Maal een der ijverigste debaters van onze Staten. In de couloirs ging hierover het grapje — er werden door beiden nog al wat pro memorie-posten aangevallen — dat p.m. ook Plantz & Maal betekende.

Zoals men weet had feitelijk de voorlopige begroting al in Juni 1943 behandeld moeten zijn. De gewone gang van zaken is, dat zij dan naar de regering gaat. Deze gaat er in regel mede accoord, doch verzuimt hiervan kennis te geven. Automatisch wordt de voorlopige begroting in December dan de begroting. Men was dus wel heel laat, ook al heeft het Bestuur als leidraad de vorige begroting genomen, die slechts weinig of niet overschreden werd. Terwijl voor de gelden die daarboven gingen min of meer de toezegging der afdelingsvergaderingen was verkregen. Aan de andere kant kan men opmerken dat de afdelingen de Staten niet zijn en wij zeggen Dr. Maals uitspraak na die hij in ander verband uitte, dat wij die onderonsjes niet juist achten. Het publiek moet weten wat er gebeurt met zijn geld.

Zeide Vromans dat de gehele begroting een „oervervelend nakaasten" was. Plantz viel het Bestuur aan. Volgens Plantz zou het Bestuur artikel 31 niet hebben mogen toepassen. Voor wie de Staatsregeling niet geheel kent, diene, dat ingevolge artikel 114 de Staten de begroting voor de eerste Dinsdag van Juni moeten goedkeuren. Anders gebeurt het bij de wet. De verlating ontstond mede doordat de Suppletoire van 1943 nog in behandeling was, toen 1944 werd aangeboden. Nu geeft artikel 31 den Gouverneur in bepaalde gevallen — o.a. in oorlog — het recht de bepalingen van de Staatsregeling te passeren. Hiervan heeft de Landvoogd gebruik gemaakt, zo legde Corver uit, en de Koningin is hiervan in kennis gesteld.

Staatsrechtelijk zou men dus zeggen, dat de hele zaak in orde is. Toch schuilt hier meer achter. Er botsen hier twee scholen. De ene is de school, die vooral door het Hof vertegenwoordigd is, dat men de wet moet interpraeteren naar de bedoeling van den wetgever. Dat de wetgever artikel 31 natuurlijk niet bedoeld heeft in zulk een zin, dat de Gouverneur alles kan doen, ligt voor de hand. Dan zou Hij bijvoorbeeld ook wel oorlog kunnen verklaren, een dictatuur kunnen vestigen, de gehele begrotingsbehandeling opschorten of iets dergelijks. De andere school, vertegenwoordigd in de Gouvernementssecretarie, stelt zich meer op positivistisch standpunt en dan moet men zeggen, dat volgens de letter van de wet geredeneerd, de Gouverneur inderdaad alles zou kunnen. Of dit de bedoeling van den wetgever is geweest laten wij onbeantwoord. In elk geval heeft deze aangelegenheid in de afgelopen week stof voor aardige debatten geleverd. Zulke quaesties doen goed aan de Staten. Zij verheffen de sfeer boven het alledaagse. Zij worden tot politiek. En wat dit betreft heeft Martijn gelijk, wanneer hij vraagt, „waarom getalmd wordt" met het decentralisatie-ontwerp. Het ontwerp is door bekwame mensen gemaakt, is goed ontvangen. Inderdaad Martijn heeft gelijk.

Door de decentralisatie zou geschieden wat wij al bij elke begroting bepleit hebben, dat de grote principiële vragen in de Staten blijven en de keline aangelegenheden in de Eilandraad. Nu krijgt men grote nationale quaesties als McKellar, het nationaal-Curaçaose geschiedenisonderwijs waar Sprockel volkomen terecht om vroeg, de monetaire quaestie waaromtrent Senior interpelleerde, naast de klokken op Saliña, de misstanden bij de melkcentrale, het uitdelen van autobanden en het stof op de wegen van Aruba. Römer combineerde het wachten op een groot Jing als de decentralisatie met het wachten op een

cursus voor vroedvrouwen. Dat doet denken aan de echtscheidingsquaestie, die De Jongh indertijd een even groot euvel voor de samenleving vond als de plassen op de straten van Bonaire. Zulke combinaties zijn vreemd en moesten in een Statencollege niet gemaakt worden. Laten de Statenleden de grote politieke lijnen van ons staatsdeel uitstippelen en laten andere de details uitwerken.

Daarom: decentralisatie nu. De begroting van 25 millioen wordt te groot voor de Staten. In de landen om ons heen heeft men een cabinet en eigen organen. Zulk een gedecentraliseerde behandeling zou wrijvingen als nu zijn voorgekomen, misschien ook elimineren. De Statenleden waren — terecht — ferm en krachtig in hun woorden en houding tegenover de bestuursgemachtigden. Wie kaatst moet echter de bal verwachten. De bestuursgemachtigden moeten gelegenheid hebben zich te verweren. Daarbij zal van weerszijden wel eens een hartig woordje vallen, een heel hartig woordje, dat echter van beide zijden — daarvan zijn wij overtuigd — eerlijk bedoeld is. Wij moeten ons op het standpunt stellen, dat Staten en Bestuur het beste voor hebben met Curaçao.

Wie de Kamervergaderingen in Den Haag heeft bijgewoond of gemeenteraadsvergaderingen elders, herinnert zich heel hartige woorden, scherpe woorden, woorden zoals die in onze Statenzaal nog nimmer zijn uitgesproken. In de hitte van het debat moet men zo iets bezien, zoals Goslinga het zeide in zijn interessante rede, waar wij later nog afzonderlijk op zullen terugkomen. Maar na afloop moet men tezamen een whiskey drinken. Scherpe woorden in een Vertegenwoordigend College zijn nooit — tenminste zolang men met eerlijke mensen te doen heeft en dat nemen wij hier aan — persoonlijk bedoeld. Dat een bestuursgemachtigde zich verweert, wanneer een lid zich over de tergende langzaamheid van het Bestuur uitlaat, moet men objectief bezien, gedogen. Dat een Statenlid wanneer een bestuursgemachtigde zijn standpunt verdedigt door te lachen tracht medestanders te krijgen, is ook te begrijpen. Wie kaatst moet de bal verwachten en wij geloven, dat men misschien van beide zijden enigszins te spoedig meent beledigd te zijn. Dat is niet juist. Zulke houding vertraagt de grote gang van zaken, waar het immers beide partijen om te doen is. Men moet zulk een houding niet goedkeuren, maar misschien kan men haar wel laten passeren. Ook hiervan geldt Plato's woord, dat het nimmer erg is onrecht te lijden, maar wel om het te doen. Wie het parlementaire leven in andere landen gezien heeft, weet dat men eerder succes heeft, door niet op elk slakje zout te leggen, maar door een felle aanval ook te dulden en dat men zich met gelijke kracht verdedige. Dat is het landsbelang. En daar is het beiden om te doen.

Over het algemeen is er evenwel goed gesproken. Een weinig meer waardering voor het werk verzet voor de heringerichte begroting was misschien goed geweest. Senior zeide, dat een particuliere onderneming met zulk een ding, niet zou kunnen bestaan. Dat is waar, maar de gemeentebegrotingen in ons land zijn ook zo in- en doeltreffend gebleken. Al te getrouwe copiëring van Nederlandse inrichtingen — ook ten aanzien van het decentralisatie-ontwerp geldt dit — is niet gewenst door de zo geheel eigen omstandigheden van Curaçao, maar als voorbeeld heeft het zijn waarde. Iets anders is het merkwaardige argument van den heer Groote wanneer hij personeelsgebrek als reden opgeeft, dat bepaalde dingen niet zijn uitgevoerd. Dat geldt van particuliere bedrijven ook. Die kampen ook met personeelsgebrek en met onvolwaardig personeel, maar die moeten toch leveren, omdat zij anders niet te eten hebben. En • die doen het dan ook. Een gouvernement, dat ook nog over dwang beschikken kan, kan zich toch bezwaarlijk van zulk een argument bedienen. Dat „het kleine groepje ambtenaren zo hard werkt om alles bijtijds af te doen" (Corver) onze dank en lof verdient, voegen wij hier gaarne bij, maar er kan altijd nog wel iets meer gedaan worden. Het is oorlog. Met name van den AMC zouden wij gaarne nog iets meer hebben vernomen ten aanzien van het talrijke personeel in onze militaire kantoren. En wat militairen betreft vragen wij ons af, of het Noordamerikaanse systeem van geen oppassers niet juister is dan het onze. Plantz had gelijk, dat een meid goedkoper is dan een oppasser van 4000 G. Vele burgers ragen zich het nut van deze instelling af, die misschien in lang vervlogen jaren diende, maar nu niet meer. Die mannen kunnen toch wel nuttiger en waardiger werk doen. Wij vragen ons trouwens af, waarom een officier niet zelf de handen uit de mouwen kan steken, zoals een burger van ongeveer gelijke maatschappelijke positie toch ook moet doen. Hetzelfde geldt van de D-wagens die de officieren 's morgens ophalen. Er zijn burgers die dit ook prettig zouden vinden, maar een auto betalen. Hetzelfde geldt van de busdiensten van Openbare Werken, waartegen Plantz protesteerde, en die des morgens het personeel thuis ophalen. Welke particulier bedrijf kan dat doen? Inderdaad, wij geven toe: zou Openbare Werken het personeel niet ophalen, dat zou een groot deel ervan weglopen en de rest met regendagen niet opkomen. Elk particulier bedrijf moet dit vraagstuk oplossen. Waarom een overheidsbedrijf niet? Gelukkig zeide Groote dat het vervoervraagstuk opgelost zal worden. Dat wordt hoog tijd. De mededeling over de gulden, die de Gasmaatschappij kan heffen van wanbetalers, klinkt al even vreemd. Al weer: met welk recht? Kunnen wij bijvoorbeeld ook op Groote's hulp rekenen bij het innen van onze abonnementsgelden?

De Politie, door Ellis — die in het geheel maar eenmaal het woord nam en zwakker was dan wij van hem gewoon zijn — aangesneden vond een verdediger in den Churchillgelijken Vencina, een van de beste en meest gedocumenteerde sprekers aan de bestuurstafel. Maar tenslotte was het weer Plantz, die gelijk had, toen hij zeide, dat alles van buitenaf door de Indische regeling wordt bepaald en Curaçao mag betalen. Wat heeft men hier met de Indische regeling te maken. Curaçao is Curaçao. Kwartsz heeft weinig gezegd. Dat is jammer, want hij is gedurende de korte tijd van zijn procureurgeneraalschap een der meest pittige sprekers gebleken. Zijn verklaring ten aanzien van het geweten der bestuursgemachtigden was feitelijk overbodig. Geen mens heeft ooit aangenomen dat een gouverneur een bestuursgemachtigde tegen zijn geweten zou verplichten. Dat komt nog niet eens in een dictatuur voor, want daar worden zulke lieden niet verplicht tot spreken maar neergeschoten.

De quaestie werd aanhangig gemaakt door de Janus-rol van Dr da Costa Gomez die als statenlid volgens geweten en als bestuursgemachtigde namens den Gouverneur spreekt. Het laatste wil natuurlijk niet zeggen, dat hij, of een ander, dan tegen zijn geweten spreekt.

Wij geloven dat meestal de inzichten van gouverneurs en hun gemachtigden wel stroken. Toch zijn ons gevallen bekend, waarin dit niet het geval is en waarin de bestuursgemachtigden dit niet durfden zeggen. Zoals ons ook een enkel statenlid bekend is dat voor een bepaalde lands verordening gestemd heeft, hoewel hij er openlijk zeide principieel tegen te zijn. Hij deed het „om er van af te zijn". Wat statenleden betreft kan slechts grote openbaarheid en minder afdelingen helpen. Het publiek moet weten wie zijn belangen het best behartigt. Alsook afschaffing van de mogelijkheid dat een ambtenaar statenlid is. Dit is nergens mogelijk.

Een ambtenaar vertegenwoordigt het bestuur en niet het volk. Anders is hij geen goed ambtenaar. Op het ogenblik is de meerderheid der statenleden, nl. 8 van de 15, in gouvernementsdienst. Dat lijkt ons minder juist.

Merkwaardig is, dat juist alle 5 benoemde Statenleden geen ambtenaar zijn.

Wat bestuursgemachtigden betreft is de zaak alleen op te lossen door verantwoordelijkheid aan hen te geven. Dit lijkt ons op den duur misschien ook de juiste gang van zaken. Dr. da Costa Gomez heeft ditmaal als bestuursgemachtigde aangezeten. Hij zeide geen tijd gehad te hebben de begroting te bestuderen en om er als statenlid aan deel te nemen. Had hij dan wel als bestuursgemachtigde voldoende inzicht verworven? Zelfs als men toegeeft dat hij nu maar ten aanzien van een departement op de hoogte behoefde te zijn, lijkt ons zijn mededeling wel gezocht. Als statenlid beviel hij ons trouwens beter dan in zijn kortelings verworven rol van Hoofd van Sociale en Economische Zaken.

Over het algemeen waren de debatten minder sterk. Toen het St. Thomascollege werd aangevallen, had men toch redelijkerwijze kunnen aannemen dat een der katholieke leden iets gezegd zou hebben. Hoewel er oud-leerlingen van dit college in de Staten zaten, zweeg de gehele katholieke fractie. Goslinga nam de verdediging op zich.

Hij deed zulks ten aanzien van De Stoep, een van de minder hooggestemde momenten uit de begrotingsweek. Wij rekenen ons tot de critici van De Stoep, maar dat een zo kleine post — 600 gulden tegenover bijvoorbeeld 6000 gulden aan de Curom — niet gemakkelijker erdoor komt geeft te denken. Trouwens wat cultureel werk betreft mochten onze Staten actiever worden. Goslinga beheert zonder twijfel het belangrijkste departement van ons staatsdeel — de toekomst wordt er gekweekt —, en dit in aanmerking nemende was de belangstelling der Statenleden ervoor maar matig.

De belangstelling voor de begrotingsbehandeling was groter dan gewoonlijk, zeiden wij in den aanvang. Dit geldt evenwel niet van de Statenleden, van wie verschillende afwezig waren. Desertine en Arends zijn niet op het eiland, maar van de andere geldt dit niet. Wie wel eenmaal aanwezig was, was Zijne Excellentie de Gouverneur. Dit was de eerste maal, dat een Gouverneur in persoon de Statenvergadering komt bijwonen en wekte daarom enige consternatie. Sommigen meenden dat het ongeoorloofd was. Dit is de reden, dat wij de aandacht op deze aangelegenheid vestigen, omdat dit een misverstand is. Artikel 89 zegt: „De Gouverneur kan in persoon of door een gemachtigde de beraadslagingen bijwonen en een raadgevende stem uitbrengen". Op zichzelf kan men de belangstelling van Zijne Excelientie dus slechts waarderen. Strict genomen hadden de bestuursgemachtigden de zaal moeten verlaten, waar artikel 89 zegt, dat de gouverneur of gemachtigden aanwezig zijn. Zou men de positivistische uitleg volgen die vanwege sommigen aan artikel 31 gegeven wordt, dan had dit zeker moeten gebeuren. Neemt men de bedoeling van den wetgever als norm, dan is de zaak in orde. De Gouverneur spreekt dan door gebruik te maken van de practische ervaring van Zijn gemachtigden.

Men merkte op, dat de hoogheid van het ambt schade zou kunnen leiden, wanneer in aanwezigheid van den Gouverneur critiek op het bestuursbeleid zou worden geoefend. Dat is waar. Maar dat mag geen reden zijn werkelijke belangstelling van de uitvoerende macht inzake de wetgevende macht te binden.

De Begroting is thans weer voorbij. Een drukke week. Een week waarin vele zaken ons leven en belang betreffende werden behartigd. Een woord van dank past ons aan degenen die ons belang vertegenwoordigen en aan hen, die onder den landvoogd ons **besturen.**

TOESTAND IN HEUSDEN.

door

ARNOLD VAS DIAS.

Vrijdag kwam ik in Heusden aan en trof de inwoners nog steeds diep onder de indruk van de verschrikkelijke tragedie, waarvan men zich de volle omvang nu nog niet kan verwezenlijken. Degene, die met de wacht over de schuilkelder belast was en 2 ambtenaren vertelden mij, dat zij de bewijzen bezitten, dat de Duitsers de ontploffing hebben voorbereid.

Toen de Geallieerden Heusden naderen, zocht de bevolking toevlucht in de schuilkelder van het gemeentehuis. Deze oude gewelven, daterend van 1596 strekte zich onder het gehele gebouw uit. Zaterdagnacht om 1.30 uur deed zich een verschrikkelijke ontploffing voor; de toren van het gemeentehuis stortte in en het gehele gebouw werd vernield.

De torenklokken kwamen 50 meter verder terecht; het plafond van den schuilkelder begaf en de meeste personen, die er een toevlucht hadden gezocht, werden onder het puin begraven.

De Duitsers, die vrije toegang hadden tot dit gebouw, waren de dag er voor nog bezig geweest in de toren; ook brachten zij een bezoek aan de beide kerken, een protestantse en een katholieke kerk. Zaterdagavond, terwijl de bevolking nog in de schuilkelder onder het gemeentehuis was, deed zich een ontploffing voor in de protestantse kerk; het gebouw werd hierbij vernield. De wacht voor de schuilkelder zag daarna de Duitsers in de toren van het gemeentehuis klimmen en kort erna weer buiten komen. Tien minuten later deed zich de ontploffing voor. De mensen, die bij de ingang van de schuilkelder waren, werden slechts licht gewond of kwamen zelfs met de schrik vrij. Zij trachtten met degenen, die uit de huizen toesnelden hulp te bieden aan de slachtoffers; de Duitsers verboden echter aan de helpers om te naderen en dreigden met machinegeweren.

In het duister werd niettemin door de burgers geholpen, waar men helpen kon. Toen de dag aanbrak, Zondagmorgen dus, werd de Katholieke kerk door een ontploffing verwoest. Geallieerde deskundigen hebben de ruïnes bezocht nadat de gemeente in hun handen was gevallen; zij verklaarden, dat er geen twijfel aan was of de Duitsers hadden moedwillig het gebouw vernield. Daar er geen naamafroeping heeft plaats gehad in de schuilkelder, weet men niet hoeveel personen zich in het gebouw bevonden. Het aantal doden is ten minste 120; het aantal overlevenden 40. Men vertelde mij, dat de Duitsers de mensen zelf naar de schuilkelder stuurden. Er worden nog steeds lijken uit het ingestorte gebouw gehaald en de Geallieerden hebben een wacht opgesteld voor de ruïne, als blijk van eerbied voor de slachtoffers, die onder het puin liggen (Aneta).

DE TOESTANDEN IN VENRAY EN HEMOND.

Een ongezonde gelaatskleur, diepliggende ogen, magere gezichten en slechte kleding kenmerken de mensen in het nu bevrijde gebied van Nederland, zelfs in gemeenten die betrekkelijk weinig hebben geleden, zoals Helmond, Geldrop en Gemert. Een Nederlandse officier die pas uit Noord-Brabant is teruggekeerd schreef in Vrij Nederland, dat het lijden van de bevolking bij Deurne en Venray onbeschrijfelijk was. De mensen lopen met vodden om het lichaam en vele gewonden hebben dagen doorgebracht in kelders en loopgraven, dikwijls blootgesteld aan de koude regens. De Duitsers hadden alle onbeschadigde huizen geplunderd en alle meubelen er uitgehaald.

Het Vrouwen Vrijwilligers Hulp Korps heeft hier dan ook een grote taak te vervullen. Het Nederlandse volk heeft een diepe haat tegen de Duitsers, maar het lijden wordt moedig gedragen. Maar het is nu reeds duidelijk dat velen, verzwakt door de lange ontberingen, deze winter niet zullen doorstaan (Aneta).

VOOR DE POMPEN IN ONS LAND.

Volgens „Wall Street Journal" heeft de Nederlandse regering bij Westinghouse Electric and Manufacturing Cy een bestelling geplaatst van zes verplaatsbare generatoren om stroom te leveren aan de bestaande pompen in Nederland. Zij kosten meer dan een millioen dollar en zij werden contant betaald. Men verwacht, dat de generatoren in Maart zullen afgeleverd worden (Aneta).

IN MEMORIAM

Colijn 16 September overleden.

„Moeten wij de grondregelen van het statenverkeer dan maar geheel prijsgeven?" vroeg Colijn eens. „Zo niet, meent men dan dat de toepassing daarvan bevorderd zal worden door de afwezigheid van een collectief orgaan, dat in het leven geroepen werd voor de handhaving van die regelen? Ik meen dat het van weinig practische aard getuigt de Volkenbond op te heffen, maar dat wij beter het hoofd koel houden om te denken over de wijzigingen die in het Volkenbondshandvest moeten worden aangebracht. De werkzaamheden van de Volkenbond moeten op een reële grondslag gevestigd worden", meende Colijn al zeven jaren geleden, toen de wereld wankelde en slechts weinig grote geesten inzagen, dat het internationale leven een andere grondslag behoefde dan de Volkenbond kon geven. Colijn zag dat.

Lange jaren heeft Colijn ons politieke leven beheerst. Hij deed dit naar binnen als minister-president, welke functie hij vier maal bekleedde, en hij deed het naar buiten als afgevaardigde naar vele conferenties en congressen. Hij was een der eerste bestrijders van het naziedom en de N.S.B. Zijn huis werd na de invasie tot de grond vernield. Hij en zijn vrouw zijn al sedertdien gevangenen der nazies; naar verluidt ergen in Duitsland.

Met Dr. Abraham Kuyper is Dr. Hendrik Colijn, wiens overlijden in gevangenschap op 16 September jl. hedenmorgen op de Curaçaose eilanden bekend werd, een der meest gecaricatureerde mensen van ons land. Beider gelaat leende zich ertoe en beider karakter was zodanig, dat zij steeds zelve het grootste genoegen hadden de meest grillige caricaturen van zich te zien.

Beiden hebben ook een voorwoord geschreven tot een bundel, waarin honderden van hun caricaturen werden vergaard. Dit tekende den man, wiens geest allesbehalve een caricatuur was en die tot de grote staatslieden ter wereld behoorde. Dit tekende den man, wiens grootste genoegen in zijn schaarse vrije tijd was prentenboeken en detectives ter hand te nemen. Dr. Colijn, thans in den Here, dien hij als streng gereformeerd ... en gevreesd heeft, overleden.

De 75-jarige werd in 1889 in de Haarlemmermeer uit eenvoudige ouders. Door een hoofdonderwijzer werd Hendrik voor onderwijzer opgeleid, omdat hij goed kon leren, meenden zijn ouders. Het bleek zo goed te gaan, dat hij later verder ging voor militair, als hoedanig hij een reeks rangen bekleedde. In Oost-Indië nam hij o.a. deel aan de expeditie tegen Lombok, waarbij hij de Militaire Willemsorde kreeg. Later ging het tegen Atjeh. Gouverneur-generaal van Heutz maakte hem zijn adjudant, later werd hij assistent-resident van de Gajoe- en Alas landen, verder was hij in de Buitenbezittingen werkzaam. Als hij in 1907 de krijgsdienst verlaten heeft, wordt hij Gouvernementssecretaris van Indië. Twee jaar later komt hij naar Nederland en daarmede begint Colijns grote politieke carrière. In 1909 komt hij namens de anti-revolutionnaire partij in de Tweede Kamer, in 1911 wordt hij voor de eerste maal Minister (van Oorlog). Vlak voor de oorlog, in 1913, treedt hij af. Hij komt dan in de Eerste Kamer.

Gedurende Wereldoorlog I verwierf hij zich zijn enorme fortuin als Directur van de Bataafse Petroleum Maatschappij. Als Dr. Abraham Kuyper, over wien onze Gouverneur Dr. P. A. Kasteel indertijd zijn bekende proefschrift voor het Doctoraat in de Politieke en Sociale Wetenschappen heeft geschreven, is gestorven, wordt Colijn leider van de anti-revolutionnaire partij.

In 1923 wordt hij weer minister (van financiën). Hij is dan tevens hoofdredacteur van het gereformeerde dagblad „De Standaard" te Amsterdam. In 1925 wordt Colijn voor de eerste maal minister-president.

Lang bleef het ministerie-Colijn niet aan, want reeds het volgend jaar Maart moest het aftreden als gevolg van de moeilijkheden in verband met de opheffing van het gezantschap ten Vaticane, zoals nog kort geleden uitvoerig beschreven. Colijn werd daarop weer in de eerste kamer gekozen. In 1933 kwam het tweede ministerie-Colijn het zg. Crisis-cabinet, waarin Colijn 'koloniën' nam. Dit bleef aan tot medio 1935, toen het aftrad na de verklaring van de katholieke tweede-kamerfractie betreffende het vertrouwen in het cabinet.

Inmiddels is Colijn in 1927 afgevaardigd naar de Economische Wereldconferentie te Genève. In hetzelfde jaar was hij voorzitter van de conferentie tot afschaffing van in- en uitvoerverboden. In 1928 werd hij ondervoorzitter van het Raadgevend Economisch Comité van het Volkenbond en in 1929 voorzitter van de Zuiderzeeraad.

In 1929 werd Colijn benoemd tot Minister van Staat en in 1930 werd hij doctor honoris causa der Vrije Universiteit te Amsterdam. In 1935, na het aftreden van het vorige ministerie-Colijn, vormde Colijn zijn derde ministerie, dit maal een extra-parlementair cabinet. Dit ministerie bleef aan tot 1937, toen Colijn zijn vierde ministerie vormde. In dit laatste ministerie-Colijn vormde Colijn voor zichzelf een ministerie van Algemene Zaken, zodat hij als hoofd der regering niet nog bovendien de leiding van een uitgebreid departement zou hebben.

zeer langzame voortrijdende auto op, vermoedelijk doordat zij achter het stuurwiel in slaap was gevallen.

Drinker — Trekker.

Een autobus reed in de Klipstraat tegen een muur, waardoor de autobus ernstig werd beschadigd. Oorzaak: drankinvloed en doordat de naast den bestuurder zittende manspersoon aan het stuurwiel trok.

Te veel en te vroeg.

Op de berg Altena vond een aanrijding plaats tussen een personenauto en een huurauto, waarbij de rechterachterzijde van de personenauto vrij ernstig werd beschadigd. Oorzaak: De bestuurder van de personenauto draaide bij het voorbijrijden van de stilstaande huurauto te vroeg naar rechts.

Niet geheel rechts.

Op de weg naar Santa Rosa had aanrijding tussen een z.g. passagiersvrachtwagen, en een watervrachtwagen, waarbij ernstige materiële schade aan beiden. Oorzaak: Drankinvloed. De bestuurder van de passagiersvrachtwagen reed op de smalle rijweg aldaar, niet geheel rechts van de weg, waardoor de uit de tegenovergestelde richting komende watervrachtwagen werd aangereden. Een onderzoek wordt ingesteld.

Onoplettende voetganger.

In de Jacob Binkstraat werd een voetganger aangereden door een militaire vrachtwagen. De voetganger werd ernstig gewond in het St. Elisabethgasthuis opgenomen. Oorzaak: Onoplettendheid van den voetganger, die de rijweg overstak, juist voor de naderende vrachtwagen. Een onderzoek wordt ingesteld.

Oorzaak: onbekend.

Op de parkeer plaats op de Brionplein werd een geparkeerde auto aangereden door een onbekend gebleven motorrijtuig, waardoor lichte schade ontstond. Oorzaak: onbekend. Een onderzoek wordt ingesteld.

Gladheid.

Een lichte aanrijding vond plaats te Dominguito tussen twee personenauto's. Beide motorrijtuigen werden licht beschadigd. Oorzaak: gladheid van de rijweg door regenval.

Geen voorrang.

Nabij de R.K. Kerk te Pietermaai vond een aanrijding tussen een autobus en een pick-up, waarbij beide auto's werden beschadigd. Oorzaak: de bestuurder van de pick-up verleende aan het voor hem van rechts komend verkeer (de autobus) geen voorrang.

Gevallen.

In de Herenstraat liep een voetgangster tegen een rijdende auto en kwam te vallen. Zij kwam met de schrik vrij. Oorzaak: de voetgangster verkeerde onder de de invloed van alcoholhoudende drank.

Op de Pietermaaiweg.

Op de Pietermaaiweg vond een lichte aanrijding plaats tussen een pick-up en een personenauto, waarbij de personenauto licht werd beschadigd. Oorzaak: onoplettendheid van den pick-up bestuurder.

Op de Scharlooweg.

Op de Scharlooweg vond een aanrijding plaats tussen een watertruck en een personenauto, waarbij de personenauto licht werd beschadigd. Oorzaak: de bestuurder van de watervrachtwagen verleende den bestuurder van de uit de tegenovergestelde richting komende personenauto geen voorrang, toen hij een voor hem stilstaande auto voorbijreed.

Traagheid.

Een lichte aanrijding vond plaats ter hoogte van Cas Chiquito tussen een militaire vrachtwagen en een pick-up, waarbij de militaire vrachtwagen licht werd beschadigd. Oorzaak: de bestuurder van de pick-up bracht het motorrijtuig niet tijdig tot stilstand.

Overtuigde zich niet.

Een aanrijding vond plaats te Santa Rosa tussen een vrachtwagen en een autobus, waarbij beide motorrijtuigen werden beschadigd. Oorzaak: de bestuurder van de vrachtwagen bleek bij het wegrijden zich niet te hebben overtuigd van het achteropkomend verkeer.

Noodlottige terugkeer.

In de Bredestraat Otrabanda werd een voetgangster aangereden door een motorrijwiel. De voetgangster werd met een beenbreuk in het St. Elisabethgasthuis opgenomen. Oorzaak: Zij keerde, na de rijweg halverwege te zijn overgestoken, plotseling terug.

Uit de bus in de greppel.

Op de weg naar Suffisant reed een autobus in een greppel. Geen gewonden. Lichte schade. Oorzaak: Doordat het portier naast den bestuurder niet behoorlijk gesloten was, ging dit portier bij het maken van een bocht naar rechts, open, waardoor de chauffeur uit de bus viel.

Slipgevaar.

De aandacht van autobestuurders wordt er op gevestigd dat de nieuw geasfalteerde gedeelte van de Schottegat bij regenval slipgevaar opleveren.

Men rijde bij regen dus uiterst voorzichtig.

DANKBETUIGING

Voor de vele blijken van belangstelling en medeleven ondervonden gedurende de ziekte en bij het overlijden van onzen beminden schoonvader, wijlen den Heer,

Johannes Marinus Cornelis Timp

betuigen wij hierdoor onzen hartgrondigen dank.

Namens de Familie
Steenbakkers.
Starreveld.
Henriquez.

DANKBETUIGING.

Lang dezen weg betuigen wij onzen hartgrondigen dank aan allen die belangstelling hebben betoond bij het overlijden van onzen geliefden echtgenoot en vader

Johannes Marinus Cornelis Timp

Tevens deelen wij hierdoor mede geen bezoek van rouwbeklag te kunnen afwachten.

Familie Timp.

WERELD NIEUWS

— **Palmiro Togliatti**, de Italiaanse communistenleider en Pietro Nenni, de Socialistische leider, beloofden een vereende strijd der communisten en socialisten voor een Italiaanse Republiek. 20.000 Juichende Romeinen luisterden naar de redevoering ter gelegenheid van de 27e verjaardag van de Russische Octoberrevolutie, temidden van de puinen van Caesars Paleis. Het was de grootste volksbetoging sedert de bevrijding van Rome. De portretten van Stalin en Lenin werden rondgedragen, de „Internationale" werd gespeeld en de strijd der Russen werd geprezen. Groene strooibiljetten droegen opschriften als „Weg met de monarchie" en „Weg met de bourgeoisie."

— **Radio-Tokio** zeide dat een Superfort Maandag boven midden-Japan vloog, blijkbaar op verkenning.

— **Generaal** Sir Harold Alexander, de Geallieerde Bevelhebber in Italië, richtte een boodschap tot de Italiaanse vaderlanders ten Noorden van de gevechtslinie, met de raad hun verrichtingen op grote schaal te staken, aangezien de winter een onvermijdelijke vertraging in de campagne heeft gebracht.

— **Roosevelt** heeft thans 24.307.538 stemmen tegen Dewey 21.224.447.

Roosevelt heeft de leiding in 36 staten met 432 kiesstemmen en Dewey in 12 staten met 99 kiesstemmen.

NIEUW GUINEA WAS HOOFDKWARTIER.

Nu MacArthur zijn vooruitgeschoven hoofdkwartier op de Philippijnen heeft gevestigd, is het mogelijk te onthullen, dat het hoofdkwartier van MacArthur reeds geruime tijd voor de inval op Leyte plaats vond in Nieuw Guinea was. De overbrenging van dit hoofdkwartier van Brisbane naar Nieuw Guinea was een goed gehandhaafd geheim. Dit gebeurde vóór de aanval op Morotai. Grote luchtvloten hebben dagenlang benzine aangevoerd naar de aangegeven plaats in Nieuw Guinea. Voordien was Mac Arthur reeds naar Port Moresby gegaan om de gevechten van zo dicht mogelijk te volgen; vervolgens bracht hij zijn hoofdkwartier en later de generale staf over naar Nederlands gebied. Hier werd ook de vloot samengebracht voor de aanval op Leyte.

Het hoofdkwartier is nu op de Philippijnen, maar Nieuw Guinea is nog steeds een belangrijk centrum, vooral voor de toevoer van materiaal naar het front (Aneta)

NATIONALE ECONOMISCHE RAAD VOOR VENEZUELA.

De modus vivendi met Chili zal nog met een jaar verlengd worden. De Federatie van Kamers van Koophandel in Venezuela vroeg de regering om de grondwettelijke instelling van een Nationale Economische Raad, die tegemoet zou komen aan de belangen van producenten en consumenten. De Federatie dringt aan op het belang van de instelling van zulk een raad, die de naoorlogse vraagstukken van Venezuela zou moeten bestuderen Aneta).

Laatste nieuws

— **De Duitsers**, die de Zuidelijke toegangswegen naar Ravenna in Italië verdedigen, hebben zich enigszins teruggetrokken bij het Chiaai-kanaal. Patrouilles van het achtste leger trokken het kanaal over op 6½ kilometer bezuiden de stad.

— **Malinovksy's** leger kwam dichter bij Boedapest en heeft reeds de vier spoorlijnen doorgesneden, welke uit het Noord-Oosten lopen naar Pest. De speerpunten van het 2e Oekraïne-leger porren nog steeds in de buitenwijken van de Hongaarse hoofdstad en de verwoede Duitse en Hongaarse tegenaanvallen kunnen de Russen niet verdrijven.

— **Kolonel Generaal** V. I. Golikovs voorspelling, dat Russische burgers, die zonden bedreven hebben onder Duitse druk vergiffenis zullen krijgen, wordt in Moskou beschouwd als een der knapste psychologische bijdragen aan de oorlog. Mogelijk zal deze verklaring rechtstreeks bijdragen tot het doen instorten van Duitslands binnenste defensies. Het is bekend, dat de Duitsers aan de Russische krijgsgevangenen en dwangarbeiders mededelen, dat zij afgeschreven zijn als burgers van de U.S.S.R. en dat hen slechts straf wacht wanneer zij naar huis terugkeren.

— **Het Hoofdkwartier** van Generaal Majoor Albert Wedemeyer in China maakte bekend, dat de Noordamerikaanse luchtbasis te Lioetsjou vernield is en ontruimd werd.

— **Het Duitse** slagschip „Tirpitz" werd Zondagmorgen aangevallen door 32 Lancasters van de Raf. Voltreffers werden geplaatst met bommen van 12.000 pond. Het slagschip van 35.000 ton werd aangetroffen in de Tromsö-fjord van Noorwegen, niet ver van waar het twee weken geleden getroffen werd.

CURAÇAO

FRANCISCANEN OP CURAÇAO.

Dezer dagen bevinden zich op Curaçao de Paters Wenceslaus en Norbertus van de Orde der Franciscanen. Zij kwamen uit St. Louis in de Verenigde Staten van NoordAmerika en zijn op weg naar Belem in Brazilië, waar de missie zal worden uitgebreid. Pater Wenceslaus is provinciaal.

VERENIGINGSNIEUWS.

— **Katholieke Sport Centrale:** Wegens de zware regenval konden gisteren de wedstrijden niet doorgaan.

Ook de wandelmars der Junioren werd afgelast.

POLITIEBERICHTEN.

De schone slaapster.

In de loop van de vorige week vond op de weg naar Santa Rosa een aanrijding plaats tussen twee personenauto's. Aanzienlijke schade aan beide auto's. Oorzaak: De bestuurder van de achteropkomende auto reed tegen de

J. A. Jonkhout-Haseth

hebben het genoegen hun vrienden en kennissen mededeeling te doen van hun a.s.

12½ Jarig Bruiloft

op Zaterdag 18 November 1944.

Receptie 8 uur p.m. Adres: Niewindtstraat 22A.

KLEEDING VRIJ.

Spitten voor den Vijand.

„Daarnaast dient gij alles na te laten wat den vijand, direct of indirect, van voordeel zou kunnen zijn".

(Gerbrandy, 6.6.1944).

Het sluikblad „Vrij Nederland" schrijft in het nummer van 26 Juni 1944:

Tot eigen schade en tot schade van de zaak der Verenigde Naties is de Nederlandse burgerij nu al een half jaar aan het spitten, graven en scheppen voor den vijand. Aanvankelijk waren het er tientallen, voornamelijk in Friesland, Drente en enkele kustgebieden, thans zijn het duizendtallen, die gedwongen worden in alle delen des lands deze eerloze slavenarbeid te verrichten. Eerst was het uitsluitend in de omgeving van eigen stad of dorp, thans worden de mensen naar andere provincies geroepen, naar de waddeneilanden enz. En hoe groter de dreiging van een geallieerde invasie wordt, des te meer zal de vijand, door nijpend gebrek aan mensen daartoe gedrongen, gebruik maken van de mogelijkheid, die ons volk door zijn „erstaunliche Meldungstreudigkeit" hem biedt.

Niet meer enkele burgers, maar hele bevolkingsgroepen worden thans opgeroepen. Honderden, ja duizenden door het gehele land krijgen thans de bekende oproep van den burgemeester in hun huis. En dan kan men 's ochtends vroeg de slaven zien gaan om de Duitse defensielinie te vervolmaken, die gericht is tegen eigen land en bondgenoten.

Of hier recht of onrecht geschiedt deert den Duitser niet. De bittere gewetensconflicten waarvoor eenvoudige burgers geplaatst worden, gaan den Duitser niet aan. In het Derde Rijk heeft men immers allang verleerd naar een geweten te luisteren. Dit alles weten wij van onze vijanden en na vier jaren bezetting weten wij van hen niets beters te mogen verwachten.

Maar de Nederlanders zelf? Hoe staat het daarmee?

„Weten de spitters wel, wat ze doen?" vraagt een inzender. Hij geeft zelf het antwoord: „Iedere maal, dat hij de schop in de grond steekt, iedere maal dat hij zand wegwerpt, verricht hij een actie tegen eigen land en volk. In deze periode van de oorlog is dat toch wel zo schrijnend duidelijk als het maar zijn kan"...... Inderdaad!

Maar voor vele gewillige spitters blijkt de zaak nog helemaal niet duidelijk te zijn. Zij menen te moeten gaan in het belang van de vaderlandse zaak, „want wij kunnen zo goed saboteren". Zij beroepen zich n.b. op het moeilijkst te hanteren en gevaarlijkste wapen van den vrijheidsstrijder in het bezette gebied, de sabotage, die door duizenden dapperen in en buiten ons land met de dood wordt betaald.

De „sabotage" van de spitters wordt echter niet met de dood betaald. Integendeel, met gezelligheid en onderling plezier! En loopt het te veel in de gaten, dan zet de een of andere Gefreiter een grote Duitse bek op en dan werken de saboteur-spitters weer als paarden.

Hun sabotage is door de Duitsers bovendien allang verdisconteerd in het aantal, dat wordt opgeroepen en de tijdsduur dat er gewerkt moet worden.

Weten de spitters wel, dat er duizend mensen worden opgeroepen om er honderd te krijgen en dat honderden saboterende spitters toch altijd en op zijn minst nog evenveel werk verzetten als tien volwaardige en hardwerkende arbeidskrachten?

Sabotage. Het woord klinkt heldhaftig, maar het is een veel te groot woord voor het angstige geschipper van den spitter.

De werkelijke sabotage begint niet op het vliegveld, maar in het eigen huis. Op het moment, waarop u de oproep verbrandt en bij uw vrienden en kennissen uw slaapgelegenheid in orde gaat maken. Kijk maar naar de burgemeesters, die het vertikten u op te roepen en die met vrouw en kinderen en huisraad onderdoken. Kijk maar naar de honderden en duizenden burgers, die net zo'n oproep kregen als u, maar die in plaats van te gaan spitten de enige negeerde of onderdoken. En luister maar naar het protest van de Leeuwardense advocaten, die reeds op 3 Maart 1944 bij den Ortscommandant van Leeuwarden protesteerden en erop wezen, „dat dit gedwongen werken van de ganse burgerbevolking als ontoelaatbaar en in strijd met het internationale oorlogsrecht beschouwd dient te worden, en wel des te meer, omdat het werk verricht moet worden op een tijdstip, waarop ieder ogenblik nog bommen exploderen kunnen en nieuwe luchtaanvallen kunnen plaats vinden, die lichamelijk letsel kunnen veroorzaken".

En luister vooral naar de dringende en herhaalde oproepen van onze wettige Regering, laatstelijk nog bij monde van Minister Gerbrandy op 6 Juni jl. herhaald: „Alles nalaten, wat den vijand van direct of indirect voordeel zou kunnen zijn".

De legers der bevrijding bestormen thans de kusten van Normandië. Wij behoeven u niet te vertellen, hoe zwaar en bloedig er de gevechten zijn. Reeds zijn vele honderden geallieerden soldaten gesneuveld. Zij zijn daar gevallen, mede dank zij het werk, dat o.m. door Nederlandse arbeiders aan de Franse kust is verricht.

Wie gaat spitten dient wel te bedenken, dat wat nu in Normandië gebeurt morgen op Texel, Walcheren of de Noordhollandse kust kan plaats vinden.

Wij weten wel, dat weigeren aan de Duitse oproep gehoor te geven ook moeilijkheden opleveren kan (al zijn de gevallen waarin niets gebeurde legio), wij weten ook, dat onderdrukken niet gemakkelijk is en de beslissing eigen gezin te verlaten niet zonder moeite genomen wordt. Oorlogstijden zijn zware en harde tijden. „Wee den mens tot krijg geboren..." Maar zo iemand van u voor de beslissing komt te staan, laat hij zich dan niet door flauwe smoesjes en laffe uitvluchten aan de werkelijke moeilijkheden onttrekken, maar zich eerlijk afvragen of hij de gemakkelijkste oplossing kiezen mag, waar de soldaten der Geallieerden in Normandië en elders op de wereld bij duizenden voor dezelfde zaak hun leven geven.

Dan is o.i. het antwoord duidelijk!

Ouders! Laat uw zoon niet in de Arbeidsdienst gaan. Arbeidsdienst is Duitse dienst.

Jongelui, die hun arbeidsdienstplicht volbracht hebben worden naar de Organisatie Todt en de Technische Noodhulp gezonden. Weigert den vijand die hulp te verlenen Het is uw vaderlandse plicht!

De Dominicanen in het Caraïbische Gebied.

I.

Men is de laatste tijd het Caraïbische gebied als een eenheid gaan beschouwen. Misschien is het in de strategie juist dit gebied als een eenheid op te vatten, doch historisch loopt de geschiedenis van al deze eilanden uit de krans tussen Noord- en Zuid-Amerika lang niet altijd parallel laat staan, dat ze contact met elkander hadden. Ook wil men de economische situatie van deze eilanden als een geheel bestuderen. Dit kan ook zijn nut hebben, doch ook hier zal men op grote verschillen kunnen wijzen.

Om het verleden van dit Caraibische gebied den lezer, wat nader te brengen en uit het verleden mede het heden van deze eilanden te begrijpen, wijzen wij hier op de rol die de Predikbroeders speelden en spelen in het Caraïbische gebied.

Pater Mandonnet schreef eens een boek over de ontdekking van Amerika en de Predikbroeders en wijst daar op de figuur van Pater Diego Deza, door wiens invloed het geweest zou zijn, dat de Koning van Spanje instemde met het plan van Columbus.

Het was in het jaar 1508 dat de generaal van de Orde der Dominicanen de Spaanse Dominicanen er toe verplichtte te gaan zorgen voor de nieuwe wereld.

SANTO DOMINGO.

In 1510 kwamen de Predikbroeders op Santo Domingo.

Zij komen in het jaar 1510 op het eiland aan, dat genoemd werd naar hun patroon en stichter den H. Dominicus, nl. dus Santo Domingo. Er werkten daar Antonio de Montesinos, en Dominicus de Mendoza. Vooral de eerste is bekend door zijn optreden tegen de Spaanse kolonisten, die reeds toen begonnen de Indianen te „exploiteren". Tot in Rome drongen zijn klachten door.

Bartholomaeus de las Casas moet zich dan ook gelukkig gevoeld hebben onder de Dominicanen, hij woonde bij hen en werd zelf Dominicaan in het jaar 1523. Vijf maal stak hij de Oceaan over om de Indianen te verdedigen. Hij vond steun bij den Nederlander, later Paus Adriaan VI, doch van zijn plan Spaanse boeren naar de West te sturen kwam niets, terwijl zijn plan Afrikaanse sterke krachten naar de West te brengen eigenlijk geen plan van hem, het werd al jaren gedaan — tot zijn verdriet al zeer vreemd werd uitgevoerd.

In 1512 was er het eerste convent gekomen en door de hulp van Karel V kon men er de eerste universiteit stichten van Amerika.

Naast dit prachtige werk kunnen we er op wijzen dat Santo Domingo de volgende Dominicaanse bisschoppen heeft gekend: **Agustinus van Avilia**, een bekend hofprediker en schrijver over de geschiedenis van Mexico (1599). **Dominicus Valderrama**, van wien het interessant is te vermelden, dat hij van Amerika nl. van Quito geboortig was (1606), hij was later bisschop in Columbia. Verder **Christoffel Rodriquez** (1605) **Dominicus Fernandez**, vroeger werkzaam op de Philippijnen en in China. Hij was professor aan de Universiteit van Manilla en schreef boeken over de quaestie der Chinese riten, en geschiedenis van de monarchie van China.

Later kwam er de Franse invloed en kwamen er vooral paters uit de provincie van Toulouse. Deze vormden zelfs een aparte groep geheten Congregatie van de H. Rozenkrans. Oorspronkelijk hadden de Dominicanen hun kloosters en kerken in de Nieuwe wereld in één groep, en provincie nl. de provincie van het H. Kruis ondergebracht. Deze provincie was opgericht in het jaar 1530. De tijd bracht evenwel mede, dat men tot onderverdelingen moest overgaan.

De eerste universiteit van het Westelijk halfrond stond o.l.v. Predikbroeders.

Men nam het op als een plicht ook te zorgen voor de verdere ontwikkeling van den Indiaan. Zo ziet men dat er in 1529 reeds sprake is in de correspondentie tussen aartsbisschop en keizerin van een college. Doch de Paters Dominicanen kregen van Paus Paulus III bij bul van 28 October 1538, „In apostolatus culmine" de eer dat zij hun convent verheven zagen tot de eerste Universiteit van Amerika.

Helaas werd het werk op Santo Domingo verschrikkelijk beproefd. Langzaam maar zeker kwamen de andere Europese natiën ook naar Amerika afzakken en probeerden er hun geluk; men deed aanval op aanval zodat men een verschuiving ziet bij de Spanjaarden: men gaat meer naar het Oosten, naar Cuba en tenslotte vooral naar het vasteland. De eilanden waren te onveilig.

Zo werd op 1 Januari 1586 de stad Santo Domingo, waar de universiteit der Dominicanen was, verrast en ingenomen, er volgde een maand lang van plunderen en brandschatten en toen op 1 Februari 1586 de Engelsen aftrokken lagen de kloosters verwoest, de kerken geruïneerd, en had men verschillende Paters om het leven gebracht. Nog vandaag aan de dag prijst men het ondernemen van Francis Drake tegen Santo Domingo, vergetend wat voor cultureel werk daar vernietigd werd.

Bij deze verwoesting ging ook de bul verloren, waarbij de eerste Universiteit door Paus Paulus III in de nieuwe wereld was opgericht. Dit heeft later wat moeilijkheden gegeven, tussen Dominicanen en Jezuïeten. Het bewijs is er echter: men heeft de text in copie. Santo Domingo had onder de Paters Dominicanen de eerste Universiteit van Amerika.

Nog in 1758 vraagt de koning er toch niet meer over te vechten of de Dominicanen de eerste hadden.

Men herstelde zich van deze verschrikkelijke beproeving. Ook het onderwijsleven gaat door, wel wordt op een andere universiteit genaamd Universiteit „de Santiago de la Paz" slechts grammaire gedoceerd, doch de Dominicaanse Bisschop Davila verandert deze daarom in het jaar 1602 in een seminarie zoals het concilie van Trente dat had voorgeschreven; de universiteit en het convent bleven bestaan en bloeien.

Zo zijn er in het convent van de Dominicanen in het jaar 1632 meer dan 40 Paters, meest studenten van hun eigen universiteit, waar de grammaire en de „artes" gedoceerd werden. Ook waren er twee leergangen in scholastieke theologie en moraal. Men gaf verder het recht „gelijk op iedere andere Koninklijke en Pauselijke Universiteit". Dat was nog vóór de verovering van Curaçao door de Nederlanders.

(Wordt vervolgd)